

Ortaokul Ö?rencilerinin Dijital Ortamda Ahlaki De?erlere Dönük Alg?lar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ortaokul Ö?rencilerinin Dijital Ortamda Ahlaki De?erlere Dönük Alg?lar? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28488>

Özet

Ortaokul Ö?rencilerinin Dijital Ortamda Ahlaki De?erlere Dönük Alg?lar? Ölçe?i, ortaokul düzeyindeki ö?rencilerin **dijital ortamlar** içerisinde sergiledikleri ahlaki de?erlere yönelik alg?lar?n? ve tutumlar?n? ölçmek amacıyla 2021 y?l?nda geli?tirilmis? bir **psikometrik** araçtır. Toplam 17 maddeden olu?an bu ölçek, ö?rencilerin çevrimiçi etkile?imlerdeki **mahremiyet**, nezaket, merhamet, dürüstlük, hakkaniyet ve sorumluluk gibi temel ahlaki boyutlardaki alg?lar?n? üç ana faktör altında incelemektedir. Ölçe?in geli?tirme çal??mas?, yap?sal geçerlilik ve güvenilirlik analizleri ile desteklenmi? olup, dijitalle?en dünyada gençlerin etik davran??lar?n? de?erlendirmede önemli bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Dijital ortam, Ahlaki De?erler, Etik, Ortaokul Ö?rencileri, Ölçek Geli?tirme, Psikometri, Dijital Ahlak.

Yazarlar

Özlem Korkmaz, Öznur Kovanc?, F. U?ur Erdo?mu?

Amaç

Bu ölçek, ortaokul ö?rencilerinin internet ve di?er **dijital ortamlar** ba?lam?nda ahlaki de?erlere yönelik alg?lar?n?n ve bu de?erleri ne ölçüde benimsediklerinin belirlenmesi amacıyla geli?tirilmiştir. Ölçe?in temel amacı, ö?rencilerin çevrimiçi davran??lar?n? ?ekillendiren mahremiyet, dürüstlük, hakkaniyet ve sorumluluk gibi kritik etik boyutlardaki fark?ndalık düzeylerini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmektir. Elde edilen veriler, e?itimciler ve ebeveynler için dijital etik e?itimi müdahalelerini planlamada yol gösterici olmay? amaçlanmaktadır.

Yap?

Ortaokul Ö?rencilerinin Dijital Ortamda Ahlaki De?erlere Dönük Alg?lar? Ölçe?i, ö?rencilerin dijital ortamlardaki ahlaki alg?lar?n? yans?tan üç temel faktörden olu?maktadır. Bu faktörler, ölçe?in ölçmeyi hedefledi?i **ahlaki de?erlerin** kapsam?n? belirlemektedir:

Mahremiyet-Nezaket Faktörü: Bireylerin çevrimiçi ortamlarda ba?kalar?n?n özel alanlar?na ve görü?lerine gösterdikleri sayg? ve nezaket düzeyini ölçer.

Merhamet-Dürüstlük Faktörü: Dijital etkile?imlerde empati, ?efkat ve özellikle yalan söylemekten kaç?nma gibi dürüstlük ilkelerine ba?l?l??? de?erlendirir.

Hakkaniyet-Sorumluluk Faktörü: Çevrimiçi dünyada adil olma, ba?kalar?n?n haklar?na riayet etme ve dijital eylemlerin sonuçlar?na dair sorumluluk alma alg?s?n? inceler.

Ölçek, bu üç boyut arac?ıyla ö?rencilerin karma??k dijital etik durumlarla nas?l ba?a ç?kt?klar?na dair kapsaml? bir profil sunmay? hedeflemektedir.

Geçerlik

Ölçe?in **yap? geçerli?**ini incelemek amac?yla kapsaml? analizler yürütülmü?tür. Bu analizlerde, her bir faktörde yer alan maddelerin faktör yükleri, öz de?erleri (eigenvalues) ve aç?klanan varyans oranlar? incelenmi?tir. Sonuçlar, ölçe?in yap? geçerlili?inin literatürde kabul edilebilir düzeyde oldu?unu göstermi?tir.

Ayr?ca, ölçekteki her bir maddenin ölçülmek istenen özelli?e hizmet etme düzeyini belirlemek için **madde toplam korelasyon** yöntemi uygulanm??tır. Elde edilen korelasyon de?erleri, ölçekte bulunan faktörlerin ve faktörler içerisindeki maddelerin, ölçe?in bütünüyle ölçülmesi amaçlanan özelli?i anlaml? seviyede ölçebilme hedefine ula?t??n? ortaya koymu?tur. Bu bulgular, ölçe?in teorik yap?s?n?n verilerle tutar? oldu?unu desteklemektedir.

Güvenirlik

Ortaokul Ö?rencilerinin Dijital Ortamda Ahlaki De?erlere Dönük Alg?lar? Ölçe?i'nin **güvenirlik** çal??malar? çe?itli yöntemlerle test edilmi?tir. ?ç tutar?l?k katsay?lar?, **Cronbach Alpha**, Guttman split-half güvenilirlik formülü ve iki e? yar? korelasyon de?erleri (Spearman Brown formülü kullan?larak) hesaplanm??tır.

Analiz sonuçlar?, ölçek faktörlerinin yüksek iç tutar?l?k katsay?lar?na sahip oldu?unu ve dolay?s?yla ölçe?in güvenilir ölçümler yapabildi?ini göstermi?tir. Ek olarak, ölçek maddelerinden elde edilen verilerin zaman içinde ne kadar karar? oldu?unu tespit etmek amac?yla **test-tekrar test** yöntemi uygulanm??tır. Bu uygulama, be? haftal?k bir aral?kla tekrarlanm?? ve analizler sonucunda ölçe?in karar?l?k seviyesinin yüksek oldu?u saptanm??tır, bu da ölçe?in zamana kar?? direncini kan?tlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? do?rulamak ve teorik faktör yap?lar?n?n ampirik verilerle uyumunu test etmek amac?yla hem Ke?fedici (dolay? olarak bahsedilen yap? geçerli?i analizleri kapsam?nda) hem de **Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA)** uygulanm??tır.

Yap?lan DFA sonucunda ortaya ç?kan ölçek modelinde gözlenen uyum de?erlerinin, kabul edilebilir s?n?rlar içinde oldu?u ve toplanan veriler taraf?ndan do?ruland??? görülmü?tür. Bu bulgu, ölçe?in üç faktörlü yap?s?n?n (Mahremiyet-Nezakat, Merhamet-Dürüstlük, Hakkaniyet-Sorumluluk) hem istatistiksel hem de teorik aç?dan geçerli oldu?unu peki?tirmektedir. DFA, ölçe?in maddelerinin ilgili faktörlere yüklenmesindeki tutar?l??? net bir ?ekilde ortaya koymu?tur.

Ölçek

Test Türü: Geli?tirme (Özgün Ölçek)

Format: Yaz?l? Anket / Kendini De?erlendirme

Dil Seçenekleri: Türkçe

Hedef Popülasyon: Ortaokul Ö?rencileri

Ya? Grubu: Genellikle 10-14 ya? aral??? (Ortaokul seviyesi)

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'de ortaokul düzeyinde e?itim gören ö?renciler.

Test Metodolojisi: 5'li Likert Ölçe?i kullan?lm??t?. Derecelendirme ?u ?ekildedir:

1 = Kesinlikle Kat?lm?yorum

2 = Kat?lm?yorum

3 = Karars?z?m

4 = Kat?l?yorum

5 = Kesinlikle Kat?l?yorum

Anahtar Kelimeler

Dijital Etik, Ahlak Alg?s?, Yap?s?sal E?itlik Modellemesi, Cronbach Alpha, Do?rulay?c? Faktör Analizi, Test-Tekrar Test.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Öznur Kovanc?

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Belirtilmemi?tir.

?leti?im E-posta Adresi: oznurkovanci@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Makalede detayl? adres belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Testin Geli?tirildi?i Y?l: 2021

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari kullan?m? ve izin ?artlar? için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Makale, aç?k eri?imli bir dergide yay?mlanm??t?.

Referanslar

Korkmaz, Ö., Kovanc?, Ö., & Erdo?mu?, F. U. (2021). Ortaokul Ö?rencilerinin Dijital Ortamda Ahlaki De?erlere Dönük Alg?lar? Ölçe?i geçerlilik ve güvenirlilik çal??mas?. *Erzincan Üniversitesi E?itim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 298-315.

Makalenin dijital nesne tan?mlay?c?s? (DOI) ?öyledir: <https://doi.org/10.17556/erziefd.646377>

Makalenin Dergipark üzerindeki ba?lant?s?: dergipark.org.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyalar? a?a??daki ba?lant?lardan indirilebilir:

ortaokul-ogrencilerinin-dijital-ortamda-ahlaki-degerlere-donuk-algilari-olcegi-toad.pdf

ortaokul-ogrencilerinin-dijital-ortamda-ahlaki-degerlere-donuk-algilari-olcegi-toad.pdf

Ortaokul Ö?rencilerinin Dijital Ortamda Ahlaki De?erlere Dönük Alg?lar? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Toplam 17 madde.

Mahremiyet-Nezaket Faktörü

Dijital ortamdaki insanlar? tan?mazsam da onlar?n görü?lerine sayg? duyar?m.

Merhamet-Dürüstlük Faktörü

Dijital ortamda gerçek dünyaya göre daha fazla yalan söyledi?im olur.

Hakkaniyet-Sorumluluk Faktörü

Dijital ortamdaki insanlar? tan?mazsam da onlar?n görü?lerine sayg? duyar?m.Ahlak